

СТАНОВИЩЕ

от доц. д-р Васил Димитров Велчев, д.м.

Катедра Обща медицина на МУ - София

УМБАЛ „Св. Анна“ - София

На дисертационен труд за присъждане на ОНС „Доктор“ в област на висшето образование 7. Здравеопазване и спорт, професионално направление 7.1. „Медицина“, за научна специалност „Кардиология“, по процедура за придобиване на ОНС „Доктор“ съгласно Заповед N: P-109-367/08.08.2023 г. на Ректора на Медицинския университет – Варна, утвърден за изготвяне на становище като член на Научно жури (Протокол № 1/1/11.08.2023 г.)

Тема: „ПРИЛОЖЕНИЕ НА ЕХОКАРДИОГРАФСКИТЕ МЕТОДИ ЗА РАЗМИТА СТРАТИФИКАЦИЯ, ОПРЕДЕЛЯЩА ОБЕМА НА ОПЕРАЦИЯТА ПРИ ПАЦИЕНТИ С ИСХЕМИЧНА МИТРАЛНА РЕГУРГИТАЦИЯ”

на д-р Даниела Стоянова Панайотова

редовен докторант към Първа катедра по вътрешни болести,
Факултет Медицина при Медицински университет – Варна

Научен ръководител: проф. д-р Светослав Живков Георгиев, д.м.

Научен консултант: проф. д-р Наталия Николова

Актуалност на дисертационния труд

Със застаряването на населението на България и Европа, исхемичната болест на сърцето (ИБС) засяга все повече хора. Съвременните методи за интервенционално и медикаментозно лечение дават възможност на повече пациенти да преживеят острата фаза на миокардната исхемия, респ. да развият усложнения. Едно от тези усложнения, което доказано влияе върху продължителността и качеството на живот на пациентите е исхемичната митрална регургитация. В кардиологичната и кардиохирургичната практика няма единодушно мнение какво следва да бъде поведението при пациенти с показания за оперативна реваскуларизация, когато имат значима хронична вторична митрална регургитация (МР). В този смисъл темата за възможно най-добро

прецизиране на показанията за оперативна корекция на исхемичната МР при пациенти с ИБС е актуална и важна за клиничната практика.

Дисертационният труд на д-р Даниела Панайотова е представен на 170 страници, структуриран в 6 раздела, почти всеки от които има разделяне по теми. Към основният текст на дисертацията има и две приложения – Приложение 1 с 94 стр. и Приложение 2 с 40 стр. Структуриран е съгласно изискванията: Увод – 2 стр.; Литературен обзор – 59 стр.; Цел и задачи – 1 стр.; Материал и методи – 65 стр.; Резултати и приложението им – 20 стр.; Изводи и приноси – 4 стр.; Референции – 27 стр., включващи 324 заглавия, 5 от тях са на български, а останалите – на английски език. При изготвянето на литературната справка е използвана лицензирана програма EndNote. Дисертационният труд е онагледен с 32 таблици, 15 фигури и 42 математически формули. Ехокардиографските изображения илюстриращи текста са собствен материал на д-р Панайотова.

В **увода** дисертантът обосновава значимостта на проблема с исхемичната митрална регургитация при пациенти, подлежащи на отворена сърдечна хирургия за реваascularизация. Според дисертанта липсват всеобщо признати стандартизирани алгоритми за решение при кои пациенти трябва да бъде коригирана исхемичната МР и по какъв начин – дали трябва едноетапно да се извърши пластика на МК (ПлМК) заедно с коронарна байпас операция (АКБ), или операцията да се ограничи само до реваascularизацията.

Литературния обзор включва 12 основни раздела, част от които имат допълнително подразделяне по теми, касаещи различни аспекти на етиологията, патофизиологията, диагностиката, методите на лечение – медикаментозно и оперативно, перкутанни методи за интервенция и др. Отделено е внимание на противоречията в препоръките за вида на оперативното лечение – протезиране или пластика на МК, както и на различните данни в рандомизирани и нерандомизирани проучвания, което поставя редица въпроси пред занимаващите се с лечението на този вид усложнение на ИБС кардиолози и кардиохирурзи. Структурирането и обхванатите в литературния обзор теми показват богат клиничен опит и добро познаване на проблематиката. Внимание е отделено на съвременните математически методи за обработка на данните, даващи по-прецизна информация за оценка на изследваните проблеми.

В резултат на литературния обзор д-р Панайотова прави изводи за значението на ИБС и нейните усложнения в нашето съвремие. Ишемичната МР значимо повлиява качеството и продължителността на живота на пациентите, страдащи от това усложнение. Това предполага на тези пациенти да бъде извършвана ехокардиография в периода на остра исхемия и при проследяването след това.

Основната цел на дисертацията е чрез използване на подходящи ехокардиографски и клинични показатели да се подобри качеството и да се цифровизира сигурността при индивидуалния избор на оперативно лечение (комбинирано АКБ + ПЛМК или изолирана АКБ операция), както и диагностицирането на медицинското състояние (сравнително запазено или сравнително увредено) на пациенти с ИБС, усложнена с хронична ИМР, чрез приложението на размити множества. Целта е ясно дефинирана и акцентира върху цифровизирането на данните с оглед оптималното по вид и обем оперативно лечение.

Поставените от дисертанта пет задачи са конкретни и пряко свързани с поставената цел. Заслужава внимание търсенето на доказателства за положителния ефект от реваскуларизацията самостоятелно или в комбинация с пластиката на митралната клапа с върху степента на МР.

Клиничният материал на дисертацията включва проучване на данните за 169 пациенти оперирани в периода 2007 - 2022 г. в кардиохирургията на УМБАЛ „Св.Марина“ – Варна, където работи дисертанта. При 85 пациента оперативната интервенция е комбинирана реваскуларизация и пластика на МК (ПЛМК + АКБ), а при останалите 84 има само изолирана АКБ операция. Първата група пациенти са обособени в група А, а втората – в група В. Разпределението в групите се основава на демографски, клинични и ехокардиографски критерии. Ехокардиография при всеки пациент е правена предоперативно, в ранния (5 до 30 дни) и отдалечения (6 до 54 месеца) следоперативен период. Изградена е база данни включваща повече от 70 параметъра за всеки пациент. На основата на тези данни пациентите от всяка основна група А и В са разделени на подгрупи – А1 и В1 включващи пациенти с относително запазено общо и кардиологично състояние, и А2 и В2 – пациенти с относително увредено състояние. Предложени са „основен алгоритъм“ (МА) в 6 стъпки за разделянето на пациентите в групи А и В, „спомагателен алгоритъм“ (ААА) в 6 стъпки за разделяне на пациентите от група А на подгрупи А1 и А2, и „спомагателен

алгоритъм“ (ААВ) в 7 стъпки за разделяне на пациентите от група В на подгрупи В1 и В2. В редица таблици е дадена илюстрация на това разпределение на пациентите.

В раздела **Резултати** се прави сравнение между пациенти със сходни характеристики, прилагайки метода „псевдо-контролни групи“. За да се определи доколко всеки пациент носи характеристиките на една или друга група и подгрупа – „степен на принадлежност“, в дисертационния труд са приложени методите на „размитите извадки“. Един пациент може да носи най-висока степен на принадлежност =1, т.е. да е много подходящ за дадения вид лечение, или най-ниска степен – 0, т.е. да е много неподходящ за съответния вид лечение. Когато степента на принадлежност е 0.5 или по-малко, пациентите са приемат за аутлайери (нетипични представители на групата). Характеристиките на такива пациенти не влияят върху характеристиките на групите и подгрупите. При тях може да се търсят други решения за вида и обема на оперативното лечение.

Използваните алгоритми за разпределение на пациентите в групи и подгрупи са илюстрирани чрез създаването на 49 примера (Приложение 1). Тези примери могат да служат като практическо ръководство за прилагането на алгоритмите от кардиолози и кардиохирурзи.

В този раздел на дисертационния труд се прави оценка на резултатите от оперативното лечение върху интегралните показатели „регургитационна фракция“ и „степен на митралната регургитация“. За целта е приложен метода на „размити псевдо-контролни групи“, детайлно даден в Приложение 2. При обработката на данните са използвани сложни математически модели, за което д-р Даниела Панайотова е подпомогната от научния ѝ консултант проф. Наталия Николова.

Направените 4 **извода** следват логично от цялостния материал и изложението му, направените статистически анализи и интерпретация на данните. Потвърждават стойността на поставената цел и задачите за постигането ѝ. Дават насока за прецизиране на показанията за включването на пациентите в група за изолирана реваскуларизация или за комбинирана операция с пластика на МК чрез използване на предложените алгоритми.

Претенции за приноси

Приносите на дисертационния труд на д-р Панайотова са насочени към създаването на алгоритми за по-прецизно стратифициране на пациентите в групи и подгрупи подходящи за различните по обем оперативни намеси. За целта се предлага

използването на редица клинични и ехокардиографски параметри, чрез анализа на които в 6 стъпков алгоритъм се определя за каква по обем операция е най-подходящ пациента, а в допълнителни 6 и 7 стъпкови алгоритми се определя степента на принадлежност на всеки пациент към съответната подгрупа според общото и кардиологично състояние на пациентите. Това може да има клинично и прогностично значение. Доказва се положителното въздействие на оперативната интервенция и пластиката на митралната клапа в частност, върху интегралните показатели „регургитационна фракция“ и „степен на митралната регургитация“. Разширява се базата данни за пациентите с ИБС усложнена със значима исхемична МР лекувани в клиниката по кардиохирургия на УМБАЛ „Св. Марина“ – предпоставка за продължаване на проучванията в тази област.

Авторефератът отговаря на изискванията и съдържанието му съответства на дисертационния труд.

Заклучение – Дисертационният труд на д-р Даниела Панайотова е сериозно проучване върху клиничен материал за 15 годишен период, който касае важните и актуални въпроси за обема на оперативното лечение при пациенти с ИБС усложнена със значима исхемична МР. Чрез предлаганите алгоритми за стратификация може да се прецизират показанията и обема на оперативната намеса. Примерите в Приложение 1 са добра илюстрация на приложението на алгоритмите и могат да улеснят ангажираните в този вид лечение специалисти, респективно могат да допринесат за по-добри резултати в кардиологичната и кардиохирургичната практика.

Д-р Панайотова показва умения за създаване и работа с научни бази данни, научни изследвания и обобщения на резултатите им.

На базата на всичко изложено дотук, актуалността и важността на изследваните в дисертационния труд проблеми, давам своята ПОЛОЖИТЕЛНА оценка и предлагам на Уважаемото Научно жури да гласува положително за присъждане на образователна и научна степен „Доктор“ на д-р Даниела Стоянова Панайотова по научната специалност „Кардиология“.

С уважение:

24 септември 2021 г.

Доц. д-р Васил Велчев, д.м.

Гр. София